

Sygn. akt III Ca 1148/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Balion - Hajduk

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2023 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. T., M. T., D. R.

i M. R.

przeciwko W. A. Hungary L. Z.. w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 16 sierpnia 2022 r., sygn. akt I C 1023/21

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda B. T. 500 Euro (pięćset Euro) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 3 listopada 2020r. i oddala powództwo w pozostałym zakresie,**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie,**
- 3. nie obciąża powodów kosztami postępowania odwoławczego.**

SSO Magdalena Balion - Hajduk

Sygn. akt III Ca 1148/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 sierpnia 2022r. Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach oddalił powództwo B. T., M. T., D. R., M. R. o zapłatę od pozwanej (...) A. Hungary L. Z.. w B. po 400,00 euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 30 września 2020 r. i nie obciążył powodów kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że 29 września 2020 r. powodowie mieli odbyć zaplanowany lot na trasie M.-K., samolotem należącym do pozwanej (...) A. Hungary L. Z.. z siedzibą w B., Oddział w Polsce z siedzibą w P. – numer rejsu (...). Opóźnienie lotu wynosiło piętnaście godzin od planowego wylotu. Odległość pomiędzy lotniskami w M. i K. mierzona trasą po ortodromie wynosi więcej niż 1.500 km i mniej niż 3.500 km. Opóźnienie lotu było spowodowane awarią systemu naprowadzającego PAPI. Wskaźniki świetlne tego systemu, tzn. wskaźniki ścieżki podejścia precyzyjnego, umieszczone są obok drogi startowej umożliwiając pilotowi prawidłowe ustawienie statku

powietrzego pod odpowiednim kątem i lądowanie w wyznaczonej części drogi startowej. Pozwana zapewniła pasażerom opóźnionego lotu vouchery na posiłek i miejsca noclegowe. Jednakże w tym czasie powodowie już opuścili lotnisko i zakwaterowali się w hotelu.

Powód B. T. poniósł dodatkowe koszty w wysokości 500,00 euro za zapewnienie powodom zakwaterowania w hotelu.

Sąd Rejonowy jako podstawę prawną powołał przepisy art. 5, 6, 7 Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wskazał, że wystąpienie awarii systemu naprowadzającego PAPI na lotnisku nie jest nierozzerwalnie związane z systemem funkcjonowania zakładu pozwanej. Nie wpisuje się, ze względu na swój charakter ani swoje źródło, w ramy normalnego wykonywania działalności danego przewoźnika lotniczego i nie podlega jego skutecznej kontroli. Dla ustalenia, czy to zdarzenie stanowi nadzwyczajną okoliczność, konieczne jest dokonanie oceny, czy przewoźnik lotniczy rzeczywiście mógł podjąć środki prewencyjne niezbędne do ograniczenia, a nawet wyeliminowania ewentualnego ryzyka zdarzenia, pozwalające na zwolnienie go z obowiązku wypłaty odszkodowania pasażerom na podstawie art. 7 wskazanego rozporządzenia. Sąd Rejonowy stwierdził, że powodowie nie wykazali, że możliwe było wykonanie spornego lotu mimo awarii systemu naprowadzającego PAPI w dniu 29 września 2020 r. na lotnisku w M..

Cel, jakim jest zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony pasażerów lotniczych, który jest realizowany za pomocą rozporządzenia i który został sprecyzowany w motywie 1 tego rozporządzenia, oznacza, że nie należy zachęcać przewoźników lotniczych do rezygnacji z podejmowania środków, jakie są wymagane wobec zaistnienia takiego zdarzenia, co prowadziłyby do przedkładania zachowania punktualności lotów nad troskę o zapewnienie bezpieczeństwa pasażerów. Wniosków tych nie zmienia okoliczność organizacji lotu w rotacji, skoro okoliczność taka nie pozostawała w związku z przyczyną opóźnienia, a pozwana nie była w stanie jej uniknąć.

Wystąpienie awarii systemu naprowadzającego PAPI stanowi nadzwyczajną okoliczność w rozumieniu rozporządzenia, co zwalnia przewoźnika z obowiązku wypłaty odszkodowania. Pozwana wykazała, że opóźnienie lotu było spowodowane takim zdarzeniem. Ponadto wykazała, że zapewniła pasażerom opóźnionego lotu zarówno vouchery na posiłek i miejsca noclegowe. Sąd I instancji podkreślił, że pozwana nie odpowiada za decyzję powodów o opuszczeniu lotniska i samodzielne zakwaterowanie się w hotelu i brak skorzystania z opieki pozwanej w tym zakresie.

Powodowie w apelacji zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego to jest:

- art. 5 ust. 3 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów przez błędną wykładnię, a w konsekwencji przyjęcie, że samo wystąpienie częściowej przeszkody w wykonaniu lotu - niefunkcjonowanie jednego z opcjonalnych systemów wspierających lądowanie - w każdym przypadku stanowi nadzwyczajną okoliczność uzasadniającą zwolnienie z odpowiedzialności odszkodowawczej, podczas gdy ocena sytuacji, w której wystąpiły okoliczności mogące stanowić nadzwyczajne jest zależna od funkcjonowania bądź nie innych równoległych systemów umożliwiających przeprowadzenie bezpiecznego manewru lądowania,

- naruszenie art. 9 ust. 1 lit. b Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku przez niezasadzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów poniesionych w związku z zakwaterowaniem w hotelu, mimo zaistnienia przesłanek z tego przepisu oraz przyjęcie, że przesłanie przez przewoźnika lotniczego wiadomości SMS do pasażera z informacją o odwołaniu lotu spełnia przesłanki tego przepisu, co skutkuje niejako przerzuceniem na pasażera ciężaru angażowania się w organizację opieki zamiast przewoźnika, podczas gdy nawet w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE wskazuje się, że to przewoźnik lotniczy zobowiązany jest przedstawić pasażerom konkretną propozycję opieki,

- naruszenie art. 327¹ § 1 k.p.c. przez nieodniesienie się przez sąd pierwszej instancji do dowodów przedłożonych przez powoda zgodnie, z którymi na lotnisku działały liczne inne systemy gwarantujące te same informacje co PAPI i umożliwiające bezpieczne przeprowadzenie manewru lądowania,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie przez sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny dowodów polegające na stwierdzeniu, że przedmiotowy lot nie miał możliwości przeprowadzenia bezpośredniego manewru lądowania z uwagi na wyłączenie systemu PAPI na lotnisku w M., podczas gdy z depezy (...) mającej dowodzić tej okoliczności nie wynika, aby faktycznie doszło do czasowego wyłączenia tego systemu, ale przede wszystkim PAPI nie jest systemem niezbędnym do przeprowadzenia operacji lotniczej, a jest jednym z opcjonalnych pomocy wizualnych, jako że inne równoległe funkcjonujące systemy dostarczają tych samych informacji co PAPI, błędne ustalenie, że pozwana spełniła ciężący na niej obowiązek zagwarantowania opieki, podczas gdy pozwana nie udowodniła, że przedstawiła powodowi jakąkolwiek propozycję noclegu w hotelu, błędne ustalenie, że powód odmówił przyjęcia opieki pozwanej i opuścił lotnisko i samodzielnie zorganizował sobie nocleg w hotelu, podczas gdy nie twierdziła tego żadna ze stron, a powód w ogóle nie pojawił się na lotnisku M. w dniu 29 z września 2020 roku wobec informacji SMS od pozwanej o odwołaniu lotu.

Powodowie wnieśli o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego, powołując się na załącznik nr 14 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, z którego wynika wpływ działania systemu PAPI na poziom ochrony pasażerów lotniczych podczas manewru lądowania na lotnisku M. oraz korespondencje, z której wynika, że pozwana poinformowała pasażerów o przysługujących im prawach, w tym o prawie opieki w postaci zorganizowania zakwaterowania, transportu oraz zapewnienia posiłku i napojów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w części dotyczącej przez niezasadzenia na rzecz powoda zwrotu kosztów poniesionych w związku z zakwaterowaniem w hotelu, zasługiwała na uwzględnienie, zarzuty dotyczące tej części wyroku podniesione w apelacji są trafne.

Art. 9 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, mówiący o prawie do opieki stanowi:

1. W przypadku odwołania do niniejszego artykułu, pasażerowie otrzymują bezpłatnie:

a) posiłki oraz napoje w ilościach adekwatnych do czasu oczekiwania;

b) zakwaterowanie w hotelu w przypadku:

– gdy występuje konieczność pobytu przez jedną albo więcej nocy, lub

– gdy zachodzi konieczność pobytu dłuższego niż planowany przez pasażera;

c) transport pomiędzy lotniskiem a miejscem zakwaterowania (hotelem lub innym).

Trybunału Sprawiedliwości w wyroku z dnia 31 stycznia 2013 r., C-12/11 w sprawie D. M. v (...) LTD orzekł, że pasażer linii lotniczej może powołać się przed sądem krajowym na nieprzestrzeżenie przez przewoźnika lotniczego obowiązku zapewnienia opieki, o którym mowa w art. 5 ust. 1 lit. b) i w art. 9 rozporządzenia nr 261/2004 ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, w celu uzyskania od niego odszkodowania za koszty, które tamten powinien był pokryć na podstawie przytoczonych przepisów.

W niniejszej sprawie powód B. T. otrzymał informację SMS o odwołaniu lotu będąc jeszcze w hotelu, w związku z czym zarezerwował dla siebie i pozostałych pasażerów, z którymi podróżował nocleg w hotelu i przedstawił na tą okoliczność fakturę, z której wynika, że zapłacił za nocleg w datach od 29 do 30 września 2020 roku dla 4 osób łącznie 500 EUR. Faktury są sporządzone częściowo w języku angielskim częściowo w języku greckim, jednak używane w nich określenia są międzynarodowe, wskazane są w nich nazwisko, ilość osób, data, nazwa hotelu i kwota. Nie było konieczne przedstawienie ich tłumaczenia. Wbrew zarzutom podniesionym przez pozwaną w odpowiedzi na apelację faktury te są czytelne, zwłaszcza dla międzynarodowego przewoźnika, jakim jest pozwana. Uzasadniony jest zarzut apelacji dowolnej oceny dokonanej przez Sąd Rejonowy, że powodowie sami zrezygnowali z prawa opieki i opuścili lotnisko. Takie ustalenia nie mają żadnego pokrycia w zebranych w sprawie materiałach dowodowych, a powód potwierdzał, że wobec informacji SMS o odwołaniu lotu w ogóle na lotnisko wraz z rodziną się nie stawił. Z przedstawionych przez strony dokumentów wynika, że pozwana przedstawiła jako dowód w sprawie mail z 28 września 2020 roku kierowany do powoda o możliwości wystąpienia opóźnienia lotu z prośbą, żeby sprawdzał maile. Pozwana do odpowiedzi na apelację dołączyła informację mailową w języku angielskim, z której wynika, że w przypadku zmiany planu podróży, gdy czas nowego lotu przypada na inny dzień niż pierwotny wylot organizuje zakwaterowanie w hotelu i transport. W wiadomości mailowej nie ma daty tej korespondencji ani adresata, dlatego nie można uznać że pozwana wykazała w sposób należyty, że pouczyła powoda o możliwości skorzystania z prawa do opieki. Strona pozwana powoływała się również na ogólne warunki umowy, z których ma wynikać iż żądanie powoda nie jest usprawiedliwione. Zgodnie z art 16.2 owu, jeżeli pasażerowi przysługuje opieka zgodnie z postanowieniami rozporządzenia 261 przewoźnik oferuje bezpłatne posiłki oraz napoje w ilościach adekwatnych do czasu oczekiwania w trakcie opóźnienia, organizację zakwaterowania w hotelu lub zwrotu kosztów zakwaterowania w hotelu w przypadku gdy występuje konieczność pobytu przez jedną albo więcej nocy. Przewoźnik zwróci pasażerowi koszty pomocy wyżej wskazane do wysokości uzasadnionej kwoty uzasadnionej fakturami. Z taką też sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Powód poniósł koszty zakwaterowania w hotelu w związku z opóźnieniem lotu, wykazał je fakturami i z mocy na mocy wyżej wskazanych przepisów winien powodowi koszty te zwrócić.

Sąd Okręgowy w związku z powyższym na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok w części i zasądził na rzecz powoda 500 EUR wraz z ustawowymi odsetkami od 3 listopada 2020 roku na mocy art. 481 § 1 k.c. Powód wezwał pozwaną do zapłaty pismem z 27 października 2022 roku i wyznaczył termin do zapłaty 30 dni. Wezwanie to wysłano do pozwanej 29 października 2020 roku. Przejmując 3 dni na pocztę Sąd uznał, iż termin trzydziestodniowy upłynął 2 listopada 2020 roku.

W pozostałej części apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie albowiem Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że pozwana wykazała, iż nastąpiły niezawinione przez nią okoliczności nadzwyczajne, które spowodowały opóźnienie lotu. Z depeszy (...) wynika, iż na lotnisku w M. trwały testy systemu świateł na drodze startowej i oczekują na oblot testowy. Z informacji mailowej załogi samolotu wynika, że w związku z tym, iż system PAPI nie działa, nie będzie mogła wylądować po zachodzie słońca i że muszą przełożyć lot na dzień następny w godzinach rannych. Z załącznika 14 do konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym wynika, że system wzrokowy wskaźników ścieżki podejścia powinien być zapewniony do obsługi podejścia do lądowania na drogę startową bez względu na to czy droga ta jest wyposażona w inne wzrokowe lub niewzrokowe pomoce nawigacyjne, jeżeli jeden z poniższych warunków jest spełniony, to jest m.in. pilot jakiegokolwiek typu samolotu może mieć trudności w ocenie prawidłowości podejścia ze względu na niewystarczające prowadzenie wzrokowe w przypadku podejścia do lądowania w porze dziennej nad powierzchnią wody lub nad terenu pozbawionego punktów odniesienia albo gdy w porze nocnej brak jest świateł nielotniczych w strefie podejścia. W niniejszej sprawie lądowanie miało nastąpić już po zachodzie słońca, w sytuacji gdy nie działał system PAPI. Decyzje pilota o przełożeniu lotu na następny dzień należało uznać za prawidłową, a co za tym uzasadnione jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż do opóźnienia lotu nastąpiło na skutek nadzwyczajnych okoliczności, za które pozwana nie ponosi odpowiedzialności. W tym zakresie sąd odwoławczy w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjętą podstawę prawną i unikając zbędnych powtórzeń przyjmuje jest za własne.

W konsekwencji Sąd Okręgowy w tym zakresie apelację na mocy art. 385 k.p.c. oddalił jako nieuzasadnioną. Z uwagi na charakter sprawy Sąd na mocy art. 102 k.p.c. nie od obciążył powodów kosztami postępowania odwoławczego.

SSO Magdalena Balion – Hajduk